



Kannanotto

9.6.2023

VN/6650/2023
VN/6650/2023-YM-4

Suomen ympäristökeskus

Ympäristöministeriön kannanotto Suomen ympäristökeskuksen toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä vuodelta 2022

Ympäristöministeriö, neuvoteltuaan maa- ja metsätalousministeriön kanssa, antaa ohessa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanoton Suomen ympäristökeskuksen toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä vuodelta 2022.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä annettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen ympäristökeskuksen toiminnan vaikuttavuus muodostuu kestävästä kehityksestä koskevan tiedon ja tietämyksen uudistamisen, päivittämisen ja välittämisen kautta. Tietoa hyödynnetään ympäristöä koskevassa suunnittelussa, päätöksenteossa, lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa sekä ympäristöasioista käytävässä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Suomen ympäristökeskus raportoi vuoden 2022 toimintakertomuksessaan kaudelle 2020-2023 laaditun strategisen tulossopimuksensa kolmannen vuoden toteutumisesta. Tulossopimuskaudelle Suomen ympäristökeskuksen toimintaa ohjaamaan on asetettu hallitusohjelman ja hallinnonalojen strategisista tavoitteista johdettuja laaja-alaisia vaikutustavoitteita. Kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan todeta, että Suomen ympäristökeskuksen toiminta vuonna 2022 on ollut yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tulossopimuskaudella vaikuttaneen hallitusohjelman, kestävästä kehityksen tavoitteiden sekä molempien ohjaavien ministeriöiden strategisten tavoitteiden mukaista. Tulostavoitteet saavutettiin hyvin Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamasta turvallisuustilanteen muutoksesta sekä koronapandemian vaikutuksista huolimatta.

Syken tuottamaa seuranta-, tutkimus- ja asiantuntijatietoa, analyyseja, aineistoja, työkaluja sekä vaikuttavuuden arviointeja on vuonna 2022 hyödynnetty mm. vesiensuojelun ja vesiluonnon monimuotoisuuden edistämiseksi, ympäristönsuojelussa, ilmastomuutoksen ja luontokadon torjumisessa ja kokonaiskestävyyden edistämiseksi osana maankäyttöä, alueiden käyttöä ja rakentamista sekä luonnonsuojelua. Niin ikään Syken tuottamaa tutkimustietoa ja arviointeja terveyden ja hyvinvoinnin yhteydestä ympäristön tilaan sekä erilaisiin ympäristöriskeihin käytetään päätöksenteossa aiempaa enemmän.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.ym@gov.fi

Syken omien ja yhteistyöverkostojensa kanssa yhteistyössä tuottamat aineistot ovat olleet suomalaisten kuntien tukena niiden suunnittellessaan ja tavoitellessaan kasvihuonekaasupäästöjensä vähentämistä. Myös valtion virastojen hiilijalanjäljen pienentäminen vauhdittuu Syken tuottamien aineistojen ja työkalujen avulla. Syke toimii rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehittämisestä vastaavana tahona ja sillä on siten tärkeä rooli rakennettua ympäristöä koskevan tietopohjan rakentumisessa sekä tiedon laadun ja yhteentoimivuuden parantamisessa yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Niin ikään yksityisen sektorin luonnonvarojen käyttöä ohjaavat vapaaehtoiset sopimuskäytännöt lisääntyvät nojautuen monin osin Syken tuottamiin ympäristötietoaaineistoihin, ennusteisiin ja vaikutusten arviointeihin.

Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän vesitalouden vesi.fi –verkkopalvelun kehittämishanke saatiin onnistuneesti päätökseen ja siirryttiin ylläpitovaiheeseen. Vesitilannepalvelu on ollut toimivaa ja sitä on kehitetty onnistuneesti. Varautumista on edistetty useissa hankkeissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus, voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tuottavuutta kuvaavien julkaisutavoitteidensa täyttämässä Suomen ympäristökeskus jäi asetetuista vuositavoitteistaan vuonna 2022. Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuottoja Suomen ympäristökeskukselle kertyi tarkasteluvuonna yhteensä 4,2 milj. euroa. Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 73 %, kun se edellisenä tarkasteluvuotena 2021 oli 62%. Syke oli näin ollen tarkasteluvuonna 2022 saanut katkaistua kyseisen tavoitteensa (95%) laskusuuntaisen toteumakehityksen. Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus (96 %) jäi vuonna 2022 tavoitteestaan (105 %). Markkinoilla tapahtuvan kilpailullisen liiketoiminnan osuus Suomen ympäristökeskuksen vuoden 2022 maksullisesta toiminnasta oli 76 %. Tämän toiminnan kustannusvastaavuus oli 107% ja tuotot 3,6 M€. Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus oli 28 % ja tuotot 28,7 M€. Yhteisrahoitteisen toiminnan volyymi vuonna 2022 kasvoi 15 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Osasta tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaaviksi mittareiksi vuonna 2019 valittujen julkaisumäärien tavoitteista Syke jäi vuonna 2022 merkittävästi. Trendinä julkaisutoiminnan tavoitteiston kehittämisessä kuitenkin on siirtyä kohti laatua ja vaikuttavuutta mittaavia määreitä lukumäärien mittaamisen sijaan. Julkaisujen tieteellistä vaikuttavuutta ja julkaisujen laatua kuvaavien mittareidensa tavoitearvot Syke ylittikin vuonna 2022. Lisäksi päätöksenteon tueksi tuotettuja Policy Brief -julkaisuja julkaistiin lukumääräisestikin vuonna 2022 moninkertaisesti (26 kpl) asetettuun tavoitteeseen (10 kpl) nähden.

Toimitilatehokkuudessaan (9 htm²/htv) Suomen ympäristökeskus oli saavuttanut valtion uuden toimitilastrategian mukaisen tavoitteen vuodelle 2030 (10 htm²/htv) jo vuonna 2021.

Suomen ympäristökeskuksen toiminnan volyymi kokonaisuudessaan (67,1 M€) kasvoi 5 % (3,3 M€) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintamenorahoituksen osuus Syken kokonaisrahoituksesta oli tarkasteluvuonna 39 % (26,1 M€) ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 61 % (41 M€). Ulkopuolisesta rahoituksesta 22 % (14,6 M€) kertyi ympäristöministeriön erillisrahoittamista hankkeista. EU-rahoituksen osuus Syken kokonaisrahoituksesta vuonna 2022 oli 9 % (5,7 M€). Suomen ympäristökeskuksessa tehtiin vuonna 2022 yhteensä 661 henkilötyövuotta, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 2 %. Henkilöstöä Sykessä oli vuoden 2022 lopussa 708.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Suomen ympäristökeskuksen toimintakertomusteksti on selkeää ja viestinnällisesti laadukasta. Tuloksellisuuden raportointi tavoitteiden toteutumien analysointi vuoden 2022 toimintakertomuksessa on asianmukaista ja sisältää tulostavastuun arvioimiseksi tarvittavat sekä muut ohjauksen kannalta keskeiset tiedot molempien ohjaavien ministeriöiden näkökulmasta.

Suomen ympäristökeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön välistä tulossopimusta tullaan kehittämään entisestään toiminnan vaikuttavuuden esiin tuomiseksi. Ohjauksessa ja tulostavoitteiden asettamisessa maa- ja metsätalousministeriö hyödyntää vuonna 2022 valmistunutta maa- ja metsätalousministeriön vesitalousstrategiaa 2030 ja sen mukaisia päämääriä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa Suomen ympäristökeskusta koskevassa tilintarkastuskertomuksessaan (VN/13573/2023), että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

3. Toimenpiteet joihin Suomen ympäristökeskuksen on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Odotettavissa olevat julkisen talouden supistamistoimet vaikuttavat oleellisesti myös Syken talouden ja toiminnan suunnitteluun. Alati tiivistyvä poikkitieteellinen ja -hallinnollinen yhteistyö sekä verkostoista löydettävien toiminnallisten synergioiden hyödyntäminen on omiaan lisäämään tutkimuslaitosten vaikuttavuutta tuottavuutta ja taloudellisuutta. Yhteisrahoitteisia hankkeita kuten EU:n Horisontti Eurooppa –tutkimuspuiteohjelman tarjoamaa rahoitusta ja verkostoitumismahdollisuuksia sekä muita EU –rahoitusinstrumenttien tarjoamia mahdollisuuksia vihreän siirtymän ja kestävyysmurroksen edistämiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on suotavaa hyödyntää tutkimuksen tiedeellisen vaikuttavuuden, ympäristötiedon sekä kokonaisrahoitus pohjan vahvistamiseksi. Samalla tulee kuitenkin pitää huoli siitä, että päätöksentekoa tukevat asiantuntijatehtävät ja Sykelle asetetut viranomaistehtävät tulevat käytävissä olevan rahoituksen puitteissa riittävästi resursoiduiksi.

Ympäristöhallinnonalan päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa tukevien tietojen saatavuutta sekä näihin liittyvien tietojärjestelmien käytettävyyttä on syytä jatkuvasti kehittää asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi, digitalisaation edistämiseksi ja kansallisen ympäristötiedon kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseksi.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa vesitalouden tiedonhallinnan uudistusta osana ympäristö- ja luonnonvaratiedon uudistuksen kokonaisuutta. Uuden, vuoden 2023 alussa aloittaneen organisaation, tulee varmistaa vesitalouden asiantuntijatehtävien hoitaminen luotettavasti, selkeästi ja tehokkaasti.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa ja syventää yhteistyötään Luonnonvarakeskuksen kanssa vesitalouteen ja luonnonvaroihin liittyvissä tutkimus- ja asiantuntijatehtävissä sekä Tulvakeskuksen osalta myös Ilmatieteenlaitoksen kanssa. Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa yhteistyötään ja palvelujaan aluehallinnolle sekä edelleen kehittää niitä yhteistyössä aluehallinnon sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa toimiaan julkisoikeudellisten suoritteidensa kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

4. Toimenpiteet, joihin ohjaavat ministeriöt ryhtyvät tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Suomen ympäristökeskuksella on tärkeä rooli kestävän kehityksen tavoitteiden ja keinojen arvioinnissa sekä tietoon pohjautuvan ympäristöpolitiikan suunnittelussa ja toimeenpanon tukemisessa. Ympäristöministeriö tiivistää kommunikaatiotaan Suomen ympäristökeskuksen kanssa, saadakseen Syken tuottaman tiedon oikea-aikaisesti ja entistä kattavammin tukemaan proaktiivista, direktiivi- ja lainsäädäntövalmistelua.

Ympäristöministeriö kehittää sisäisiä toimintatapojaan kyetäkseen proaktiivisempaan tehtävien ja tavoitteiden määrittelyyn sekä kokonaisnäkemykselliseen taloussuunnitteluun ohjaamiensa virastojen voimavarojen turvaamiseksi. Lisäksi hallinnonalan konserniyhtenäisyyttä tukevaa ohjausmallia ja siihen liittyviä prosesseja kehitetään edelleen.

Maa- ja metsätalousministeriö tulee ohjauksessaan kiinnittämään huomiota vesitaloustehtävien luotettavaan hoitamiseen uudessa organisaatorakenteessa, tietojärjestelmien turvallisuuteen, toimivuuteen ja luotettavuuteen, sekä verkkopalveluiden selkeyteen ja asiakaslähtöisyyteen sekä yhteisten ratkaisujen kehittämiseen osana luonnonvara- ja ympäristötiedon kokonaisuutta ja asiakaspalvelua.

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Ylijohtaja, Konserniohjaus ja kv-yhteistyö

Ismo Tiainen

Jakelu	Suomen ympäristökeskus SYKE
Tiedoksi	Valtiokonttori Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV VM Valtiovarainministeriö MMM Maa- ja metsätalousministeriö MMM Maa- ja metsätalousministeriö, Ahopelto Lauri

VN/6650/2023-YM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: